ח: אלו הן הגולין פרק שני מכות

עין משפט נר מצוה

כ א ב מיי׳ פ״ג מהלכות גילות הלכה ו ז והלכה יד:

כא ג מיי׳ פ״ו מהלכות תמידין הלכה ו סמג עשין קלט:

כב ד מיי׳ פ״ה מהלכות רוצח הלכה ה סמג עשין עה:

כג ה מיי׳ שם הלי ג:

כד ו מיי׳ שם ושין כ״מן:

כה ז מיי׳ שם הלי ה:

כו ח מיי׳ פ״ו שם הלכה טו:

כז ט מיי׳ פ״ה שם הלכה ג:

כח י מיי׳ פט״ו מהל׳ סנהדרין הלכה יב סמג לאוין קלט:

מסורת הש״ס

משנה יהיה מב? מקום. קשה ליסמוך מאשר ומיהיה ויש לומר דאשר מורחיק דקתני הוה: **דלמא** חדישת העומר **דמצוה ואמר רחמנא תשבון**. קשה קשה ליסמוך מיניה דמסמכת ומהיכי תיתי לן להוה למיסרי מלסרסינן קרא וי״ל להה לה מיש לן לסמוך דרשא דלמסמעין מה מרים רשות ומעתה נאמר לתמת לרשא למרינא: **אינו** צ״ל חדיש וקציר של שביעית כו׳. מימה דבשלמא קשיר כתיב בהאי ענינא תמ שפיא קשיך לה מקרא אבל מרישה לה כתיב כלל התם וכ״מ לילפינן מקרא׳ דכתיבי כל שאר עבודות קרקע הא מיכא מ״ד פ״ק דמו״ק (דף ג:) דדוקא להכך דכתיבי בהדיא מיתייב אבל אינך לה מכחיב רחמנא גופה ממעט התם מדקאמר המוכש בשביעית אינו לוקה (ד) וי״ל דכיון דקאכר דקשיר אמי לתוספת מרים נמי אמת לתוספת:

והא אמרת יצא האב המכה בנו.

קשה (ס) [לר״י] דהיינו דוקא כשמייקרו ומכהו במוכחתו אבל מס הכי ניעל והוגרו בשוגג למה לה יגלה וי״ל דמשמע ליה דמיירי בכל ענין אף אם מכהו לייקרו אשם לה כן אמאי נקט טפי כן מאשם אחר:

טמא יהיה מ״מ ההוא מיבעי ליה [ס]לכדתניא [ס]טמא יהיה א׳לרבות טבול יום טומאתו בו [ב]לרבות מחוסר כיפורים א״ל אנא מעוד [ג](טומאתו) קא אמינא איכא דמתני לה אהא [ב]בחריש ובקציר תשבות [ג]ר״ע אומר אינו צ״ל חריש של שביעית וקציר של שביעית שהרי כבר נאמר [ג]שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור אלא אפילו חריש של ערב שביעית שנכנם לשביעית וקציר של שביעית שיצא למוצאי שביעית רבי ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות [ג]יצא קציר העומר שהוא מצוה א״ל ההוא מרבנן לרבא ממאי דחרישה דרשות דלמא חרישת עומר דמצוה ואפ״ה אמר רחמנא תשבות א״ל כיון דאם מצא חרוש אינו חורש לאו מצוה איתיביה רבינא לרבא יצא האב המכה את בנו והרב הרודה את תלמידו ושליח ב״ד ואמאי לימא כיון דאילו גמיר לאו מצוה השתא נמי לאו מצוה הוא אע״ג דגמיר נמי מצוה קא עביד דכתיב [ד]יסר בנך ויניחך [ה]הדר אמר רבא לאו מילתא היא דאמרי [ס] קצירה דומיא דחרישה מה חרישה מצא חרוש אינו חורש אף קצירה נמי [ס](מצא קצור אינו קוצר) ואי ס״ד מצוה מצא קצור אינו קוצר מצוה לקצור ולהביא: **מתני׳** [ו]האב גולה על ידי הבן והבן גולה ע״י האב [ה]הכל גולין על ידי ישראל וישראל גולין על ידיהן חוץ [ס]מגר תושב [ו]וגר תושב [א] אינו גולה אלא על ידי גר תושב: **גמ׳** האב גולה ע״י הבן והאמרת יצא האב המכה את בנו דגמיר והאמרת אע״ג [ו]דגמיר מצוה קעביד בשוליא דנגרי שוליא דנגרי חיותא היא דלמדיה דגמיר אומנותא אחריתי: והבן גולה ע״י האב כו׳: ורמינהי [ס]מכה נפש פרט למכה אביו אמר רב כהנא לא קשיא הא ר״ש והא רבנן [ו]לר״ש דאמר חנק חמור ממייף שגגת סייף ניתנה לכפרה שגגת חנק לא ניתנה לכפרה לרבנן דאמרי סייף חמור מחנק הורג אביו [בשוגג] שגגת סייף הוא ושגגת סייף ניתנה לכפרה רבא אמר [ה]פרט לעושה חבורה באביו בשוגג ס״ד אמינא כיון דבמזיד בר קטלא הוא בשוגג נמי ליגלי קמ״ל: הכל גולין על ידי ישראל וכו׳: הכל גולין על ידי ישראל לאיתויי מאי לאיתויי עבד וכותי תנינא להא דת״ר [ס]עבד וכותי גולה ולוקה ע״י ישראל וישראל גולה ולוקה ע״י כותי ועבד בשלמא עבד וכותי גולה ע״י ישראל ולוקה גולה דקטלייה ולוקה דלטייה אלא ישראל גולה ולוקה ע״י כותי בשלמא גולה דקטלייה אלא לוקה אמאי דלטייה [ס]ונשיא בעמך לא תאור [ס]בעושה מעשה עמך אלא אמר רב אחא בר יעקב כגון שהעיד בו והזם רכוותיה גבי עבד שהעיד בו והזם עבד בר עדות הוא אלא אמר רב אחא בריה דרב איקא הכא במאי עסקינן כגון שהכהו הבאה שאין לרבות עבד יוס. שאם נכנס למקדש עונש כרת: **לרבות מחוסר כיפורים**. מאותן טומאות הנרישות קרבן וטבל והעריב שמשו ולא הניח כפרתו ונכנס למקדש חייב. ולרבע טומאות הן הטעונות קרבן הזב והזבה והיולדת והמצורע: **מעוד קמ״ל**. עוד טומאתו קרבן עוד ס״ד קרבן יחידי לרבות הוה: **מיבעי ליה**. להא ד״ל הוה מרבנן לרבות והא לתומניה רבינא להא: **אין ל״ל חריש וקציר של שביעית כו׳**. דעל כרחך בשביעית דשמיטה הכתוב מדבר לפי כדכתיב לתיוס השביעי קלי מפי שנא חריש וקציר דנקט אלא ה״ק שאם יימים מעבוד ובשביעי משבות ושאסה שאתה עובד בהן בחריש וקציר משבות(ס): **בשביעית**. (ו)וחריש של שביעית) שלא יחרוש בשאת חריש המועלת לשביעית: **וקציר של שביעית היולא לחולפי שביעית**. שאם הניחה שלים בשביעית מלו היה לחוייב ליקלר ואם קלרה בשמינית ברין לנהוג בה קדושת שביעית: **רבי ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר**. ובשאת קלי ולהכי נקט חריש וקציר לומר לך מה החריש שאני אוסר לך בשאת הוא שאין גנו חריש של מלוה אף קציר היני חומר לך אלא של רשות הוא יכא לקיש העומר: **אם מלא חרוש אינו ברין לחרוש**. אבל קציר לחפילו מלא קלור מלוה לקלור לשאר בשאת כדכתיב(ס) וקלרסם והנחתם את עומר: **לאו מילתא היא דאמרי**. שהיה לי להשיבו תשובה ברמת דקרא לאו במלוה חייבי: **מאי טעמא קציר דומיא דחריש**. מה חריש בכל מקום מלא חרוש אין מלוה לחרוש אף קציר בהני עסקי׳ שאם מלא קלור אין מלוה לקלור יכא קציר העומר שאפילו מלא קלור מלוה לקלור: **ואי ס״ד מלוה**. בקציר של מלוה מלא קלור אינו קולר תמיהה היא זו: **מתני׳ ע״י הכן**. אס הרגו לכהו בשוגג: **חוץ מגר תושב**. שאין ישראל גולה על ידו: (ס) **הכל גולין**. מפרש בגמרא לאיתויי מאי: **גמ׳ בשוליא דנגרי**. בלימוד חרש עשים שאינו מלמדו תורה אלא לומנות. שוליא יויינ״ל״ינו: **חיוסיה חוא**. ואף זו מלוה על האב ללמדו דילפינן לה מקרא בפרק קמא דקדושין (דף ל:) דכתיב [קהלת ט] לאם חיים עס לאם אתר אהבת הקיס לומנות שהוא חיוסו לאם כשם שאביו חייב להאכילו ולהשקותו כן. עוד ס) קרא יתירא לדרשא הוא: **איכא דמתני לה**. להא ד״ל הוה מרבנן לרבות והא לתומניה רבינא להא: **אין ל״ל חריש וקציר של שביעית כו׳**. דעל כרחך בשביעית דשמיטה הכתוב מדבר לפי כדכתיב לתיוס השביעי קלי מפי שנא חריש וקציר דנקט אלא ה״ק שאם יימים מעבוד ובשביעי משבות ושאסה שאתה עובד בהן בחריש וקציר משבות(ס): **בשביעית**. (ו)וחריש של שביעית) שלא יחרוש בשאת חריש המועלת לשביעית: **וקציר של שביעית היולא לחולפי שביעית**. שאם הניחה שלים בשביעית מלו היה לחוייב ליקלר ואם קלרה בשמינית ברין לנהוג בה קדושת שביעית: **רבי ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר**. ובשאת קלי ולהכי נקט חריש וקציר לומר לך מה החריש שאני אוסר לך בשאת הוא שאין גנו חריש של מלוה אף קציר היני חומר לך אלא של רשות הוא יכא לקיש העומר: **אם מלא חרוש אינו ברין לחרוש**. אבל קציר לחפילו מלא קלור מלוה לקלור לשאר בשאת כדכתיב(ס) וקלרסם והנחתם את עומר: **לאו מילתא היא דאמרי**. שהיה לי להשיבו תשובה ברמת דקרא לאו במלוה חייבי: **מאי טעמא קציר דומיא דחריש**. מה חריש בכל מקום מלא חרוש אין מלוה לחרוש אף קציר בהני עסקי׳ שאם מלא קלור אין מלוה לקלור יכא קציר העומר שאפילו מלא קלור מלוה לקלור: **ואי ס״ד מלוה**. בקציר של מלוה מלא קלור אינו קולר תמיהה היא זו: **מתני׳ ע״י הכן**. אס הרגו לכהו בשוגג: **חוץ מגר תושב**. שאין ישראל גולה על ידו: (ס) **הכל גולין**. מפרש בגמרא לאיתויי מאי: **גמ׳ בשוליא דנגרי**. בלימוד חרש עשים שאינו מלמדו תורה אלא לומנות. שוליא יויינ״ל״ינו: **חיוסיה חוא**. ואף זו מלוה על האב ללמדו דילפינן לה מקרא בפרק קמא דקדושין (דף ל:) דכתיב [קהלת ט] לאם חיים עס לאם אתר אהבת הקיס לומנות שהוא חיוסו לאם כשם שאביו חייב להאכילו ולהשקותו כן.

ו) טמא יהיה מ״מ ההוא מיבעי ליה. ב) להא ד״ל הוה מרבנן לרבות והא לתומניה רבינא להא: ג) אין ל״ל חריש וקציר של שביעית כו׳. ד) שבת קכ: ה) [ועי׳ מו״ק ג:]. ו) [ועי׳ קדושין לא.]. ז) [ועי׳ ב״ק קיג.]. ח) [ועי׳ ב״ק קיג.]. ט) [ועי׳ ב״ק קיג.]. י) [ועי׳ ב״ק קיג.]. כ) [ועי׳ ב״ק קיג.]. ל) [ועי׳ ב״ק קיג.]. מ) [ועי׳ ב״ק קיג.]. נ) [ועי׳ ב״ק קיג.]. ס) [ועי׳ ב״ק קיג.]. ע) [ועי׳ ב״ק קיג.]. פ) [ועי׳ ב״ק קיג.]. צ) [ועי׳ ב״ק קיג.]. ק) [ועי׳ ב״ק קיג.]. ר) [ועי׳ ב״ק קיג.]. ש) [ועי׳ ב״ק קיג.]. ת) [ועי׳ ב״ק קיג.].

הגהות הב״ח

(ס) בס׳ לאו מילתא היא דאמרי מ״ט קלירה וכו׳ תף קלירה נמי מצא קצור אינו קוצר יצא קציר העומר שאפי׳ מצא קצור מצוה לקצור ולהביא ול״ד מלוה מלא קלר אין קור מלוה כל״ל: (ב) רש״י ד״ה תן צריך לומר וכו׳ תסנהם סס״ד ותחייב מ״ה חריש של שביעית הנכנס לשביעית שלא יחרוש כשמיט: (ג) ד״ה הכל גולין כ״ל קודם ד״ה תן מגר: (ד) תוס׳ ד״ה ולהכי וכו׳ וי״ל כיון דקסבר דקציר אתי לתוספת. נ״ב פי׳ דהא דקאמר מ״ל לומר חרים לאו דוקא דאפי׳ צריך לומר חרים מ״מ כיון דאיכו לומר קציר מצא קציר צריך לומר קציר וכו״כ דקציר אתי לתוספת כחרים דנכנס לשביעית ות״ב דמסתם משכחת לקרא דכתיב חרים ומלוי ל״ל אלא לומר דתוספת כחרים נמי